Türkiye ve Türk Dünyası İktisadi ve Sosyal
Araştırmalar Vakfı Elazığ Şubesi Yayınları:2
Türk Dünyası Dizisi:2

TÜRK ÜLKELERİ

VE

TÜRKLERİN YAŞADIKLARI BÖLGELERİN

COĞRAFYASI

Dr. Ali YİĞİT

GELİŞTİRİLMİŞ 2. BASKI

ELAZIĞ - 2000

Türkiye ve Türk Dünyası İktisadî ve Sosyal
Araştırmalar Vakfı Elazığ Şubesi Yayınları: 2
Türk Dünyası Dizisi: 2

TÜRK ÜLKELERİ

ve

Türklerin Yaşadıkları Bölgelerin

COĞRAFYASI

GELİŞTİRİLMİŞ 2. BASKI

Dr. Ali YİĞİT

ELAZIĞ-2000

Baskı: CEREN OFSET MATBAACILIK
Gazi Caddesi Horosan Sokak No: 2/B ELAZIĞ
Tel: 0(424)-218 20 10- 236 76 30 Fax: 0(424)- 236 76 30

İsteme Adresi: TİSAV – Elazığ Şubesi
Gazi Caddesi Beşkardeşler Pasajı No: 80 ELAZIĞ
Tel: 0(424) 238 21 53 – 238 50 74 Fax: 0 (424) 238 21 53

ISBN: 975-96067-0-4

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BASKIYA ÖN SÖZ V
İKİNCİ BASKIYA ÖN SÖZ VI
GİRİŞ 1

Birinci Bölüm

RUSYA FEDERASYONU'NDA TÜRKLERİN YAŞADIĞI BÖLGELER 5
Rusya Federasyonu'nun Başlıca Coğrafi Özellikleri 5
SİBİRYA BÖLGESİ 13
Yakutistan (Saha Özerk Cumhuriyeti) 17
Tuva Özerk Cumhuriyeti 23
Hakas Özerk Cumhuriyeti 26
Altay Özerk Cumhuriyeti 29
İDİL-URAL BÖLGESİ 31
Başkurdistan Özerk Cumhuriyeti 33
Tataristan Özerk Cumhuriyeti 37
Çuvaşistan Özerk Cumhuriyeti 41
Kırım Özerk Cumhuriyeti (Ukrayna) 45
KUZEY KAFKASYA BÖLGESİ 51
Karaçay-Çerkez Özerk Cumhuriyeti 54
Kabarday-Balkar Özerk Cumhuriyeti 58
Dağıstan Özerk Cumhuriyeti 61

İkinci Bölüm

GÜNEY KAFKASYA'DA TÜRKLERİN YAŞADIĞI BÖLGELER 65
Azerbaycan Cumhuriyeti 67

Üçüncü Bölüm

TÜRKİSTAN 75
BATI TÜRKİSTAN 76
Türkmenistan Cumhuriyeti 77
Özbekistan Cumhuriyeti 85
Kazakistan Cumhuriyeti 95
Kırgızistan Cumhuriyeti 111

Tacikistan Cumhuriyeti 119
GÜNEY TÜRKİSTAN (Kuzey Afganistan) 121
DOĞU TÜRKİSTAN (Şinciang-Uygur Özerk Bölgesi) 125
Moğolistan'da Türklerin Yaşadığı Bölgeler 136
Dördüncü Bölüm
GÜNEYBATI ASYA'DA TÜRKLERİN YAŞADIĞI BÖLGELER 137
İran'da Türklerin Yaşadığı Bölgeler 139
Irak'ta Türklerin Yaşadığı Bölgeler 143
Suriye'de Türklerin Yaşadığı Bölgeler 145
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 147
Beşinci Bölüm
BALKAN YARIMADASI'NDA TÜRKLERİN YAŞADIĞI BÖLGELER 151
Makedonya'da Türklerin Yaşadığı Bölgeler 152
Kosova'da Türklerin Yaşadığı Bölgeler 155
Yunanistan'da Türklerin Yaşadığı Bölgeler 157
Bulgaristan'da Türklerin Yaşadığı Bölgeler 160
Romanya'da Türklerin Yaşadığı Bölgeler 162
Moldova'da Türklerin Yaşadığı Bölgeler 164
Gagoğuz Yeri Özerk Cumhuriyeti 165
Altıncı Bölüm
DÜNYA'NIN DİĞER BÖLGELERİNDE YAŞAYAN TÜRK TOPLULUKLARI 167
Yedinci Bölüm:
TÜRKİYE CUMHURİYETİ 171
KAYNAKLAR 183

Birinci Baskıya

ÖN SÖZ

Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünde okutmakta olduğum "Türk Ülkeleri Coğrafyası" dersi için hazırlanmış olan notların düzenlenmesi ile oluşturulmuş olan bu kitapta yer alan bilgiler, son yıllardaki gelişmeler nedeniyle kamuoyunu da yakından ilgilendiren güncel konular arasına girmiştir. Bu nedenle kitaptaki bilgilerin coğrafya eğitimi almamış olanların da rahatça anlayabileceği sadelikte olmasına özen gösterilmiş, konular ayrıntıya girilmeden ele alınmaya çalışılmıştır.

Kullanılan haritaların çiziminde ayrıntıdan kaçınılmıştır. Haritalardaki işaret ve açıklamaların ortak olması nedeniyle her harita için ayrı ayrı lejant kısmı düzenlenmemiştir.

Türk ülkelerinin coğrafyası hakkında özet bilgiler vermek amacıyla hazırlanmış olan kitapta, Türkiye dışındaki Türk soylu toplulukların yaşadıkları bölgeler tanıtılmaya çalışılmış, bilgilerin karşılaştırılmasına yardımcı olmak amacıyla, son bölümde, Türkiye coğrafyasıyla ilgili özet bilgilere de yer verilmiştir.

*Bu kitap, daha kapsamlı bir biçimde hazırlanması düşünülen **Türk Ülkeleri Coğrafyası**'nın bir denemesi niteliğindedir. Bu nedenle bilgilerde bazı eksiklik ve hatalar söz konusu olabilir. Çalışmanın sonraki baskılarının daha düzgün olabilmesi için okurların iletecekleri eleştiri ve önerilerin büyük yardımı olacaktır.*

Kitabın müsveddelerini defalarca kontrol eden, eleştiri ve önerileriyle bana yol gösteren Yrd.Doç.Dr. Harun TUNÇEL'e ve haritaların çizimini gerçekleştiren Yrd.Doç.Dr. Selçuk HAYLİ ile Öğr. Gör. Handan ÇAĞLAYAN'a ayrı ayrı teşekkür ederim.

Elimdeki bilgilerin kitap haline getirilmesi için beni teşvik eden Doç.Dr. Ahmet BURAN'a ve kitabın basılmasına karar alan TİSAV Elazığ Şubesi yönetim kurulu ile yayın komisyonu üyelerine de teşekkürlerimi sunarım.

Dr. Ali YİĞİT

Nisan 1996, ELAZIĞ

İkinci Baskıya

ÖN SÖZ

Basımından iki yıl gibi kısa bir sürede tükenen Türk Ülkeleri Coğrafyası kitabı bilhassa öğrencilerimiz tarafından fotokopi yoluyla çoğaltılmaya çalışılmış ve ısrarla yeni baskısının yapılması talep edilmiştir. Ancak yeni baskıda yapmayı düşündüğümüz yeni ilavelerin hazırlanması yoğun işlerimden dolayı gecikmiştir.

Kitabın yeni baskısında birtakım eksiklikler giderilmeye çalışılmış, bilhassa istatistiki bilgiler yenilenmiş, en son istatistiki bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. İlk baskıda 20 olan harita sayısı 37'ye 48 olan tablo sayısı da 55'e yükselmiştir. Haritalar adeta yeniden oluşturulmuş ve sayfa aralarına aktarılmıştır. Ancak bütün bunlara rağmen kitabı istediğimiz düzeye getirdiğimizi söyleyemeyiz.

Bu baskıda haritaların bilgisayara aktarılması, yeniden düzenlenmesinde ve kitap kapağının düzenlenmesindeki yardımlarından dolayı Arş. Gör. Sabri KARADOĞAN'a teşekkür ederim.

Kitabın ikinci kez basılmasına karar alan TİSAV Elazığ Şubesi yönetim kurulu ile yayın komisyonu üyelerine de teşekkürlerimi sunarım.

Dr. Ali YİĞİT

Temmuz 2000, ELAZIĞ